

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	9
Rozdział I. Powstanie i struktura organizacyjna Misji	17
Powstanie Misji	17
Struktura organizacyjna	24
Rozwiązanie Misji	29
Rozdział II. Życie codzienne w Moskwie	31
Zakwaterowanie	31
Wyżywienie	37
Transport	38
Poczta, wizy	39
Radzieccy pracownicy cywilni	40
Opieka medyczna	41
Rozdział III. Zasady współpracy z organami radzieckimi	43
Rozdział IV. Wymiana informacji wywiadowczych	65
Koncepcja wymiany informacji	65
Niemiecki i japoński porządek bitewny	67
Biuro Służb Strategicznych	76
Wywiad morski	79
Rozdział V. Konferencje Wielkiej Trójki	83
Konferencja w Moskwie (19–30 października 1943)	86
Konferencja w Teheranie (28 listopada – 1 grudnia 1943)	92
Konferencja w Jałcie (4–11 lutego 1945)	97
Konferencja w Poczdamie (17 lipca – 2 sierpnia 1945)	105
Rozdział VI. Koordynacja współpracy w wojnie w Europie	111
Koordynacja operacji sił lądowych	111
Koordynacja operacji sił powietrznych	116
Wypadki lotnicze; uziemienie amerykańskich samolotów w ZSRR	124
Amerykańskie bazy lotnicze w ZSRR	129
Koordynacja działań związanych z kapitulacją Niemiec	140
Rozdział VII. Koordynacja współpracy w wojnie na Dalekim Wschodzie	149
Rozdział VIII. Repatriacja jeńców wojennych	173
Repatriacja jeńców wojennych wyzwolonych z niewoli niemieckiej	173
Amerykanie internowani w ZSRR	188

Rozdział IX. Współpraca w zakresie wymiany danych meteorologicznych, poprawy transportu lotniczego oraz łączności	195
Wymiana danych meteorologicznych	195
Transport lotniczy	199
Radiokomunikacja	204
Pierwszy kanał Moskwa–Waszyngton	204
Drugi kanał Moskwa–Waszyngton	208
Inne kanały łączności	209
Rozdział X. Lend–Lease	213
Ogólne zasady i wielkość udzielonej pomocy	213
Amerykańskie zaopatrzenie dla operacji zbrojnych na Dalekim Wschodzie	225
Rozdział XI. Ocena planów i potencjału ZSRR w międzynarodowym układzie sił	233
Podsumowanie	247
Bibliografia	251
Wykaz tabel	265
Wykaz skrótów i akronimów	267
Indeks osobowy	271
Indeks nazw geograficznych	281
Streszczenie w języku angielskim	285
Streszczenie w języku rosyjskim	287

WPROWADZENIE

Druga wojna światowa doprowadziła do daleko idących przekształceń w międzynarodowym układzie sił. W wyniku działań zbrojnych państw Osi Stany Zjednoczone i Związek Radziecki znalazły się w tym samym obozie sojuszników. Dla Franklina Delano Roosevelta, realizującego od 1933 „miękką politykę” wobec Kremla, zaangażowanie ZSRR w wojnę stwarzało realną możliwość nawiązania ściślejszych stosunków z tym państwem. Idea ta przyświecała amerykańskiemu prezydentowi przez cały okres wojny. Roosevelt odrzucał wszelkie krytyczne uwagi pod adresem ZSRR, mimo coraz trudniejszej współpracy z radzieckim sojusznikiem, coraz bardziej roszczeniowej, a jednocześnie lekceważącej postawy Józefa Stalina, oczywistych niebezpieczeństw płynących z realizowanego konsekwentnie przez Kreml procesu podporządkowywania państw Europy Wschodniej, a także nadchodzących z Moskwy niepokojących depesz postulujących konieczność rewizji przyjętej polityki. Nie dostrzegał kruchości sojuszu (odmienne ustroje, światopoglądy, plany), realnych celów radzieckiej polityki zagranicznej oraz złożoności polskiego problemu (konstruowanie modelu państwa satelickiego, wprowadzanie również w innych krajach).

Roosevelt przypisywał Stalinowi znaczącą rolę najpierw w powstrzymaniu Adolfa Hitlera przed wywołaniem wielkiego konfliktu w Europie, a następnie w pokonaniu III Rzeszy i jej sojuszników. Mocarstwa zachodnie zdawały sobie sprawę, jak trudno będzie im wygrać wojnę bez pomocy Związku Radzieckiego, i z tego powodu gotowe były pójść na ustępstwa. Dla Kremla stwarzało to idealną okazję do poprawy swojego miejsca w polityce światowej, zwłaszcza po latach izolacji w okresie międzywojennym. Kolejną okazją było przesuwanie przez siły anglo-amerykańskie terminu otwarcia drugiego frontu, co oznaczało, że w Europie to właśnie ZSRR dźwigał główny ciężar wojny. Ta psychologiczna przewaga pozwalała Stalinowi bezwzględnie rozszerzać zakres swej władzy. Nie dostrzegając istoty tego problemu, Roosevelt zabiegał również o włączenie Związku Radzieckiego do wspólnej pracy nad kształtem powojennego świata, a następnie uczynienie z ZSRR jednego z jego gwarantów (przekształcenie współpracy wojennej w powojenną). Mimo realnych komplikacji na linii USA–ZSRR cały czas wierzył, że jest w stanie nawiązać ze Związkiem Radzieckim przyjazne i skuteczne relacje¹.

¹ Zob. m.in. A. Mania, *Department of State i Foreign Service w polityce zagranicznej USA lat gorącej i zimnej wojny 1939–1989*, Kraków 2019, s. 43, 94–95; F. Nowak, *Russian imperial and Soviet foreign policy*, Boston 1956, p. 10; J.L. Gaddis, *Russia, the Soviet Union*